

RECENSIONS

EL PODER DEL PRÍNCIPE EN ROMA: LA LEX DE IMPERIO VESPASIANI, DE XESÚS PÉREZ LÓPEZ¹

Ens congratula poder-nos fer ressò d'una monografia dedicada a l'àmbit del dret públic, en concret d'un document epigràfic clau per a la comprensió de les bases i el desenvolupament del Principat: la *Lex de Imperio Vespasiani*, l'estudi de la qual no havia estat abordat encara per la romanística espanyola.

Al marge de la breu introducció (p. 15-19), el llibre està estructurat en quatre capítols. D'aquests, el primer està dedicat a la contextualització del document i a la seva normativa, atès que fixa les circumstàncies històriques que van envoltar la seva aparició (p. 21-133). El segon constitueix un intent de concretar allò que l'autor denomina «el fundamento del poder de los príncipes» (p. 135-184). Els capítols tercer i quart incideixen directament en el significat i el contingut de la *Lex de Imperio Vespasiani*. En concret, el tercer tracta de treure conclusions sobre el problema successori al Principat i les formalitats que envoltaven l'ascensió al poder dels primers prínceps (p. 185-290). Al seu torn, el quart i últim capítol aborda l'anàlisi detalladíssima de les clàusules que componien el document (p. 291-440). L'estudi acaba amb unes clarificadores conclusions (p. 441-454).

Un cop exposat breument el contingut de l'obra, ara cal detenir-se en cadascun dels capítols.

El primer capítol, una mica extens, enquadra el document en les seves circumstàncies històriques mitjançant una referència a la vida i la carrera política de l'inspirador i destinatari del text, l'emperador Vespasià, així com als esdeveniments previs a la publicació del text normatiu contingut en l'epigrafia objecte de l'estudi. L'enquadrament històric és, segons el nostre parer, correcte, si bé a vegades la línia argumental queda una mica difusa, a pesar del seu fonament en les fonts historiogràfiques.

La principal conclusió que ens presenta l'autor, que la clàusula tercera obeïa a les circumstàncies històriques prèvies a la seva concepció, és, d'acord amb els arguments esgrimits, convincent només en part, perquè, si bé és cert que la datació precisa de la data d'aprovació del text resulta acceptable —se segueix l'opinió de B. Levick—, cal qüestionar l'afirmació que aquesta tercera clàusula únicament es referia a la situació momentània de l'any 69 dC.

En el segon capítol s'aborda el règim polític del Principat, cosa que l'autor denomina «el fundamento del poder de los príncipes». En concret, s'intenta determinar les causes que van poder motivar aquest poder en l'estructura política

1. València, Tirant lo Blanch, 2006, 450 p.

organitzativa de la comunitat romana. Com reconeix el mateix autor, és un tema molt ampli, cosa que impedeix que es puguin analitzar tots els vessants que el tema suggereix i requereix, i això, segons el nostre parer, determina una falta de profunditat en algunes qüestions, però no impedeix que es pugui veure una línia argumental ben esgrimida i clarificadora de la qüestió plantejada.

Els capítols tercer i quart són els que ofereixen un major interès i un estudi més acabat. En concret, en el capítol tercer l'autor aborda la relació de la *Lex de Imperio Vespasiani* amb la successió en el Principat i, particularment, una de les qüestions més rellevants a l'entorn de la interpretació d'aquesta epigrafia: si aquesta era un exemple d'una norma d'investidura formal emprada en la majoria de les investidures imperials durant el segle I dC o si, per contra, tenia un mer caràcter conjuntural. En aquesta part del treball, l'ús dels testimonis historiogràfics (i, en menor manera, epigràfics) a l'entorn del moment de l'ascensió al poder dels prínceps del segle I dC és sistemàtic i ben construït, per la qual cosa constitueix un punt ferm de l'argumentació de l'autor a favor del caràcter conjuntural del text.

El capítol quart constitueix, segons el nostre parer, l'estudi més extens que s'ha donat al contingut del document, que és abordat des del punt de vista de l'exegesi textual i l'enquadrament jurídic de cadascuna de les clàusules que conformen el text que ens ha arribat de la *Lex de Imperio Vespasiano*, cosa que permet afirmar que en la seva lectura cal trobar una eina útil per a la comprensió i la interpretació de la llei esmentada.

Les conclusions tenen un clar caràcter recapitulador i, en gran manera, es limiten a reproduir les conclusions parcials assolides en cada segment de l'obra.

Tenint en compte el que s'ha exposat, entenc que cal felicitar-se de l'esforç i el rigor del doctor Xesús Pérez en aquest tema tan complex i escassament abordat per la romanística espanyola. El rigor en el tractament metodològic de cada clàusula del text, així com l'àmplia quantitat de les fonts historiogràfiques consultades, fan que aquesta obra es converteixi en una lectura de referència obligada per a tots els qui vulguin endinsar-se en el marc històric del Principat.

Juan Alfredo Obarrio Moreno
Universitat de València